

**UCHWAŁA NR XXXII/220/2020
RADY MIASTA LUBAŃ**

z dnia 30 grudnia 2020 r.

w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Lubaniu na lata 2021 - 2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U z 2020 r., poz. 218 ze zm.) Rada Miasta Lubań uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Lubaniu na lata 2021-2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Lubań.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Kamil Glazer

Załącznik do
Uchwały Nr XXXII/220/2020
Rady Miasta Lubań
z dnia 30 grudnia 2020r.

**MIEJSKI PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W LUBANIU
NA LATA 2021-2023**

Lubań, grudzień 2020

Spis treści

WSTĘP	3
I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA PROGRAMU	4
1.1. Przemoc w rodzinie – charakterystyka zjawiska.....	4
1.2. Podstawy prawne programu	5
II. ZAŁOŻENIA PROGRAMU	6
2.1. Wytyczne i priorytety działań oraz wizja programu	6
2.2. Adresaci programu	7
2.3. Finansowanie programu	8
III. BAZA WIEDZY DO OPRACOWANIA PROGRAMU	9
3.1. Dane demograficzne.....	9
3.2. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie.....	10
3.2.1. Opinie uczniów	10
3.2.2. Opinie mieszkańców	11
3.2.3. Opinie nauczycieli.....	13
3.2.4. Opinie specjalistów	14
3.3. Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	15
3.4. Sprawozdanie z działalności funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego.....	15
3.5. Sprawozdanie z działalności Punktu Konsultacyjnego dla Osób i Rodzin z Problemem Uzależnienia oraz Przeciwdziałania Przemocy w Lubaniu	17
3.6. Dane z Komendy Powiatowej Policji.....	18
3.7. Analiza SWOT	19
IV. REALIZACJA PROGRAMU	21
4.1. Podmioty realizujące program.....	21
4.2. Misja i cele	22
4.3. Obszary realizacji programu i ich uszczegółowienie	23
4.4. Plan realizacji programu i zakładane rezultaty.....	24
4.5. Uwagi końcowe i podsumowanie.....	27

WSTĘP

Przemoc w rodzinie stanowi poważny, wielopłaszczyznowy problem, dotyka bowiem zarówno sfery społecznej, ekonomicznej czy zdrowotnej. Może przyczyniać się m. in. do zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczości, pogorszenia stanu psychofizycznego, rozpadu więzi rodzinnych, ubóstwa czy bezrobocia. Szkody, jakie dotyczą członków rodzin z problemem przemocy obejmują przede wszystkim schorzenia psychosomatyczne i zaburzenia emocjonalne spowodowane np. chronicznym stresem.

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy Rodzinie jest dokumentem, który ma wyznaczyć główne kierunki realizacji zadań Zespołu Interdyscyplinarnego w celu skutecznego działania i reagowania na zgłoszenia dotyczące przemocy w rodzinie.

Potrzeba, a wręcz konieczność opracowania niniejszego dokumentu wynika po pierwsze z przesłanek formalnych, m. in. ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, które to nakładają na samorządy obowiązek opracowywania i realizowania owego programu), a po drugie również z odczuwalnych i spostrzeganych negatywnych zjawisk społecznych na terenie miasta Lubąń, które wyszczególnione zostały w diagnozie problemów społecznych.

Bez względu na rodzaj doznawanej przemocy, prowadzi ona do niskiej samooceny, poczucia bezsilności, niepokoju, a nawet depresji czy innych chorób na tle psychosomatycznym. Szczególnie poważne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci, ponieważ powoduje ona w ich życiu nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w dorosłości. Z tych powodów większość ofiar przemocy potrzebuje pomocy innych, w tym pomocy fachowej, specjalistycznej. Z uwagi na powyższe koniecznym jest podjęcie działań zmierzających do edukacji społeczeństwa, dostarczając wiedzy o zjawisku przemocy, a przede wszystkim sposobach radzenia sobie z trudnościami. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci.

Niniejszy program skonstruowano na podstawie wytycznych przedstawionych przez Pełnomocnika Burmistrza ds. Uzależnień i Patologii Społecznych w Urzędzie Miasta Lubąń. Realizacja programu w swoich założeniach powinna przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie oraz zwiększenia skuteczności podejmowanych działań w zakresie wymienionych rezultatów. Treści zawarte w programie mają charakter elastyczny i mogą podlegać zmianom zależnym od aktualnej sytuacji, co pozwoli na stosowanie działań maksymalnie dopasowanych do potrzeb lokalnej społeczności na terenie miasta Lubąń.

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA PROGRAMU

1.1. Przemoc w rodzinie – charakterystyka zjawiska

Rodzina jako wspólnota stanowi pierwsze i fundamentalne miejsce doświadczenia relacji z innymi ludźmi – jest podstawową grupą społeczną pełniącą istotne funkcje, bowiem warunkuje zachowanie się jednostek zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz rodziny. Niestety dla części społeczeństwa przytoczone środowisko nie jest miejscem spokoju, a źródłem niebezpieczeństw, co w konsekwencji może prowadzić do przemocy.

Celem przypomnienia warto nadmienić, iż przemoc jest to umyślne działanie naruszające prawa i dobra osobiste powodujące cierpienie i szkody. Zjawisko to charakteryzuje się tym, że jest intencjonalne, tzn. zamierzone i ma na celu kontrolowanie oraz podporządkowanie sobie innej osoby, czyli ofiary. Podczas występowania przemocy siły są nierównomiernie rozłożone (jedna strona ma przewagę nad drugą), a także naruszane są podstawowe prawa ofiary (np. do nietykalności fizycznej, godności czy szacunku). Wspólnym mianownikiem wszystkich tych zjawisk związanych z przemocą jest dążenie do podporządkowania sobie i wykorzystania słabszej strony przez silniejszą. Przemoc w rodzinie, szkole, czy na ulicy to obecnie niestety powszechne zjawiska w naszym społeczeństwie. Ponadto agresywne wzorce rozpowszechniane przez media, często pociągają za sobą przemoc. Jedną z form przemocy jest przemoc w rodzinie.

Statystyki odnoszące się do przemocy domowej – przemocy w rodzinie, nie są jednak precyzyjne i nie oddają wielkości problemu, bowiem często jest on nieujawniany i niezgłaszany odpowiednim służbom.

Przemoc w rodzinie, nazywana też przemocą domową, jest przestępstwem określonym w art. 207 kodeksu karnego:

Art. 207

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

Przemoc w rodzinie jest działaniem powodującym narażenie osób tworzących ją na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające godność, nietykalność cielesną, wolność, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne.

W potocznym rozumieniu przemoc najczęściej kojarzy się ludziom z biciem, popychaniem czy kopaniem. Jednak przemocą jest także poniżanie człowieka, wyzywanie, ograniczanie jego wolności czy destrukcyjne krytykowanie. Przemoc z jaką spotykamy się w środowisku (również rodzinnym) można podzielić na kilka rodzajów, tj.:

- fizyczna – związana z ryzykiem uszkodzenia ciała, a jej przejawami są: policzkowanie, szarpanie, uderzenie pięścią, przypalanie papierosem, duszenie, plucie, napaść z użyciem broni, krępowanie czy inne świadome stworzenie niebezpiecznych sytuacji generujących zagrożenie fizyczne,
- przemoc psychiczna – zastraszenie, oskarżanie, upokarzanie, poniżanie, manipulowanie, wyzwiska, nadmierne kontrolowanie,
- przemoc seksualna – zmuszanie innej osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, przymuszanie do określonych praktyk seksualnych,
- przemoc ekonomiczna – związana jest z działaniami uzależniającymi finansowo od partnera, przejawia się to ograniczaniem innym dostępu do pieniędzy, wydzielaniem pieniędzy, ukrywaniem informacji o stanie finansowym gospodarstwa domowego, stwarzaniem sytuacji zmuszających do proszenia partnera o pieniądze, zabranianiem pracy zarobkowej.

Lista form przemocy nie ogranicza się tylko do wymienionych powyżej. W praktyce spotyka się ich znacznie więcej.

1.2. Podstawy prawne programu

Dokumenty prawne będące podstawą do stworzenia programu to:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019, poz. 2277 ze zm.).

II. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

2.1. Wytyczne i priorytety działań oraz wizja programu

Niniejszy program został zaprojektowany przede wszystkim na podstawie analizy potrzeb dokonanej przez Pełnomocnika Burmistrza ds. Uzależnień i Patologii Społecznych w Urzędzie Miasta Lubań i nakreśleniu priorytetów działań w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Przytoczone priorytety sformułowano następująco:

- diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie miasta Lubań,
- szkolenia dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych z zakresu procedury Niebieskiej Karty, pracy z trudnym klientem, dialogu motywacyjnego,
- szkolenia dla Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubaniu z zakresu wszczynania procedury Niebieskiej Karty, rozpoznawania problemu przemocy, diagnozowania, dialogu motywacyjnego, pracy z trudnym interesantem,
- szkolenia dla przedstawicieli oświaty o wszczynaniu procedury Niebieskiej Karty, z zakresu rozpoznawania przemocy, pomocy dziecku krzywdzonemu, pracy z rodziną, dialogu motywacyjnego,
- szkolenia podnoszące kompetencje zawodowe policji z zakresu przeciwdziałania przemocy,
- udział w superwizjach osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy,
- promocja instytucji pomocowych oraz działań z zakresu przeciwdziałania przemocy; opracowanie i dystrybucja informatora instytucji pomocowych działających na terenie miasta Lubań,
- realizacja ogólnopolskiej kampanii „Reaguj na przemoc”,
- działalność Punktu Konsultacyjnego dla Osób i Rodzin z Problemem Uzależnienia oraz Przeciwdziałania Przemocy w Lubaniu,
- zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy, procedury Niebieskiej Karty itp. oraz niezbędnych pomocy dydaktycznych dla specjalistów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy,

- warsztaty i szkolenia dla dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli z zakresu zdrowia psychicznego, przeciwdziałania przemocy, agresji, hejtu, mowy nienawiści, komunikacji,
- realizacja programów rekomendowanych z zakresu przeciwdziałania przemocy,
- współpraca z Ośrodkiem Wsparcia Dziennego w Lubaniu, finansowanie zajęć z zakresu terapii pedagogicznej oraz pomocy psychologicznej dla dzieci uczęszczających do Ośrodka,
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu w zakresie rekrutacji do programu korekcyjnego dla sprawców przemocy,
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu oraz Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Smolniku w zakresie udzielania schronienia ofiarom przemocy w rodzinie oraz zwiększenia dostępności do poradnictwa specjalistycznego,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- funkcjonowanie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie

Powyższe działania są w większości aktualnie realizowane na terenie miasta Lubań, a zamierzeniem jest ich rozwój i udoskonalanie w kolejnych latach.

Podstawowym założeniem Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Lubaniu na lata 2021-2023 jest jego interdyscyplinarność. W praktyce oznacza to, że będzie on realizowany przez wszystkie instytucje, organizacje i podmioty zobligowane do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i ograniczania przemocy w rodzinie, ze szczególnym uwzględnieniem Zespołu Interdyscyplinarnego w Lubaniu.

2.2. Adresaci programu

Program skierowany jest do następujących adresatów:

- mieszkańcy miasta Lubań, w tym osoby szczególnie zagrożone przemocą w rodzinie, np. dzieci, kobiety, osoby starsze, z zaburzeniami psychicznymi, niepełnosprawne,
- osoby dotknięte przemocą w rodzinie,
- osoby stosujące przemoc w rodzinie,
- świadkowie przemocy w rodzinie,
- służby i specjaliści zajmujący się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,

- pozostali zainteresowani problematyką przemocy domowej.

2.3. Finansowanie programu

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Lubaniu na lata 2021-2023 będzie finansowany ze źródeł takich jak:

- środki własne gminy,
- środki z budżetu państwa i województwa przeznaczone na realizację różnych programów,
- środki pomocowe.

III. BAZA WIEDZY DO OPRACOWANIA PROGRAMU

Podstawę do opracowania Programu oraz narzędzia, które nadadzą kierunki kształtowania lokalnej polityki wobec zjawiska przemocy w rodzinie, stanowią:

- dane demograficzne,
- wyniki diagnozy zjawiska przemocy przeprowadzonej w 2018 r. wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych (480 osób), mieszkańców miasta (202 osoby), nauczycieli tutejszych szkół (60 osób) oraz specjalistów i pracowników instytucji pomocy społecznej (14 osób),
- sprawozdanie z działalności funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubaniu i Zespołu Interdyscyplinarnego,
- sprawozdanie z działalności Punktu Konsultacyjnego dla Osób i Rodzin z Problemem Uzależnień oraz Przeciwdziałania Przemocy przy Urzędzie Miasta Lubań,
- dane z Komendy Powiatowej Policji w Lubaniu dotyczące ilości interwencji i rodzajów przestępstw,
- analiza SWOT miasta Lubań.

Wskazane powyżej źródła danych pokazują zasadność kompleksowego podejścia do opracowania niniejszego programu.

3.1. Dane demograficzne

Miasto Lubań liczy 20 965 mieszkańców (stan na dzień 31.12.2019 r.) w tym 52,7% mężczyzn i 47,3% kobiet. Stopa bezrobocia w mieście wynosiła 2,4 %, co jest wartością niższą od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa dolnośląskiego oraz mniejszą niż stopa bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski¹. Na koniec grudnia 2019 r. liczba bezrobotnych wyniosła 294 osoby².

¹ Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/Luban>

² Źródło: https://luban.praca.gov.pl/wyniki-wyszukiwania/rezultat-wyszukiwania/?p_p_id=101&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&_101_struts_action=%2Fasset_publisher%2Fview_content&_101_assetEntryId=8898089&_101_type=content&_101_urlTitle=8898085-wybrane-kategorie-bezrobotnych-w-podziale-na-gminy-powiat-zamieszkali-na-wsi-oraz-stopy-bezrobocia-rok-2019

3.2. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w rodzinie

Na terenie miasta Lubań w 2018 r. zrealizowano diagnozę zjawiska przemocy. Realizatorem badania było Centrum Edukacyjno-Szkoleniowe GENESIS z siedzibą w Krakowie. Głównym celem diagnozy było zidentyfikowanie skali zagrożeń wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych (480 osób), dorosłych mieszkańców (202 osoby), lokalnych nauczycieli (60 osób) oraz specjalistów i pracowników instytucji pomocy społecznej (14 osób) związanych z problemem przemocy.

Koniecznym należy tu zaznaczyć, że zarówno ilościowe, jak i jakościowe oszacowanie zjawiska przemocy jest niezwykle dużym wyzwaniem, bowiem ludzie niechętnie mówią o negatywnych zjawiskach, jakie występują w ich życiu rodzinnym i równie rzadko przyznają, że są ofiarami, sprawcami czy świadkami przemocy domowej, stąd uzyskane wyniki można traktować jedynie jako opinie i deklarowane stanowiska dotyczące podjętej tematyki

3.2.1. Opinie uczniów

Badania wśród uczniów pokazują, iż:

- przemocy najczęściej doświadczają: dzieci – 53,13%, kobiety – 16,67%, osoby niepełnosprawne – 15,42%, mężczyźni – 10,83%, osoby starsze – 3,96%,
- przemoc fizyczna to: uderzenie, duszenie, popychanie, szarpanie, ciągnięcie za uszy, krępowanie ruchów, natomiast psychiczna: szantażowanie, straszenie pozbawieniem życia, wyśmiewanie, zmuszanie do niechcianych zachowań, obwinianie, osądzanie, zmuszanie do spożywania alkoholu, ujawnienie tajemnicy, zamykanie w domu czy brak zainteresowania rodziców; poza tymi formami przemocy uczniowie wskazali ponadto na cyberprzemoc, przemoc seksualną i hejt,
- 8,33% twierdzi, że w ich domu występuje zjawisko przemocy, a wśród tej grupy najczęściej miała ona formę popychania, osądzania/obwiniania, krytykowania, bicia/policzkowania, klapsów, szantażowania, zmuszania do określonych niechcianych zachowań, szarpania za włosy, zamykania w domu, ciągnięcia za uszy,
- jako przyczynę powstawania przemocy najczęściej wskazywano uzależnienia tj. alkohol, narkotyki, hazard, a także konflikty i awantury w domu, złe relacje z rodzicami/opiekunami, problemy finansowe rodziny i nieposłuszeństwo,

- 54,17% uczniów odpowiedziało, że w szkole występuje przemoc, a spośród różnych miejsc to właśnie szkoła była wskazywana najczęściej jako miejsce jej występowania,
- 17,08% deklaruje znajomość instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy tj. policja, telefon zaufania, Ośrodek Pomocy Społecznej, rzecznik praw dziecka, szkoła, straż miejska, sąd, psycholog,
- 37,92% doświadczyło przemocy (w ogóle) i najczęściej była ona kierowana ze strony kolegów/koleżanek, a spośród nich tylko 61,5% poprosiło kogoś o pomoc,
- 58,54% uczniów stwierdziło, że osoby doświadczające przemocy radzą sobie z trudnymi emocjami poprzez sięganie po używki lub uciekając w świat wirtualny (42,29%),
- zdaniem uczniów, by zmniejszyć zjawisko przemocy należy zwiększyć ilość rozmów z rodzicami (50%),
- 77,92% badanych uczniów wychowuje się w rodzinach pełnych, natomiast 15% w rodzinach niepełnych, pozostali wskazali na inną strukturę,
- 11,39% matek/opiekunek dzieci nie pracuje, natomiast ojców/opiekunów w takiej sytuacji jest 3,64%,
- 28,54% badanych swój wolny czas spędza samotnie.

3.2.2. Opinie mieszkańców

Badania wśród mieszkańców pokazują, iż:

- najczęściej występujące problemy w mieście to uzależnienia (alkohol, narkotyki, hazard) – według 54,87%, a kolejno przemoc, którą wskazało 37,44 %,
- 46,04% uważa, że przemocy najczęściej doświadczają dzieci, a kolejno kobiety – 33,66%; jako sprawców przemocy ankietowani najczęściej wskazywali mężczyźni (67,34%), a osoby, które były świadkami przemocy (60,1%) reagowały na nią: zwracając uwagę oprawcy – 38,81%, dzwoniąc na policję – 38,06%,
 deklarowała z kolei obojętność, czyli np. to, że szybko oddalali się z miejsca zdarzenia bądź udawali, że nie widzą zaistniałej sytuacji – 6,72%,
- 79,40% badanych uważa, iż w mieście Lubań dochodzi do przemocy, a miejscami/okolicznościami jej występowania są najczęściej: imprezy masowe (49,37%), szkoła (39,87%) oraz park (39,24%),

- ponad połowa ankietowanych (55,33%) czuje się bezpiecznie w swoim mieście,
- w sytuacji doświadczania przemocy zwróciliby się na policję (67,33%), do bliskiej rodziny (45,54%) bądź przyjaciół (28,22%), natomiast niski wynik uzyskały: Zespół Interdyscyplinarny (9,90%) i Urząd Miasta (7,92%),
- osobom doświadczającym przemocy można pomóc poprzez zgłoszenie faktu na policję (56,59%), wskazanie instytucji pomocowych (45,37%) czy wsparcie emocjonalne (38,54%), jednak 20,49% badanych, jako rozwiązanie uznało, iż należy taką osobę uspokoić mówiąc, że nic się nie stało, a 1,95%, że nie ma możliwości pomocy,
- ludzie stosują przemoc, ponieważ nie potrafią radzić sobie ze swoimi emocjami (44,83%), z powodu niskiego poczucia własnej wartości (38,92%) i z powodu doświadczenia przemocy w dzieciństwie (37,44%) albo traktują przemoc jako metodę wychowawczą (33,99%),
- 44,04% badanych uważa, iż „klaps” nie jest formą przemocy,
- według określonego odsetka: przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol (49,22%), przemoc występuje tylko w rodzinach dysfunkcyjnych (23,32%), w sprawy rodziny nie należy się wtrącać (19,17%), gwałt w małżeństwie nie istnieje (17,62%), klaps wobec dziecka jest wychowawczy (16,58%), jeśli ktoś jest bity to znaczy, że na to zasłużył (9,33%) oraz kobieta powinna się wstydzić jeżeli doznaje przemocy (6,74%),
- 70,94% ankietowanych mieszkańców nie zna instytucji przeciwdziałania przemocy znajdujących się w środowisku lokalnym,
- 62,19% deklaruje, iż ma zaufanie do instytucji jaką jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, natomiast 37,81% zarzuca ww. pracownikom brak rzetelności, empatii oraz zrozumienia,
- w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie powinny nastąpić takie zmiany jak: utworzenie większej ilości punktów pomocy, darmowe porady psychologa, większe kary dla sprawców, udzielanie jasnych informacji dotyczących przemocy oraz reagowanie służb na zjawisko przemocy do której dochodzi w mieście zdaniem 79,40% mieszkańców.

3.2.3. Opinie nauczycieli

Badania wśród nauczycieli pokazują, iż:

- ponad połowa (55%) uważa, iż na terenie placówki w której pracuje występuje przemoc, a jej formy to przede wszystkim: przemoc psychiczna oraz przemoc fizyczna; ponadto 8% przyznało, iż w ciągu ostatniego roku zgłosił się do nich uczeń, który doświadcza przemocy,
- jako sprawców przemocy ankietowani najczęściej wskazują chłopców,
- ich reakcja na zjawisko przemocy to przede wszystkim: rozmowy z uczniami i rodzicami, zorganizowanie wsparcia psychologicznego, poinformowanie policji, Zespołu Interdyscyplinarnego, sądu lub Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej; nieznaczna liczba osób wskazała wszczęcie procedury Niebieskiej Karty,
- przyczyna występowania przemocy wynika z postaw takich jak: chęć dominowania, chęć zwrócenia na siebie uwagi, wzorce zachowań „wyniesione” z domu oraz lęk przed odrzuceniem i presja grupy,
- dzieci/młodzież najczęściej ze swoimi problemami zgłaszają się do wychowawcy (96,67%), pedagoga szkolnego (93,33%), nauczyciela (60%) czy dyrektora (20%),
- w placówce, w której pracują podejmowane są działania takie jak: warsztaty, przedstawienia profilaktyczne, programy profilaktyczne, rozmowy i pogadanki, spotkania z przedstawicielami służb, szkolenia i warsztaty dla rodziców i nauczycieli, happeningi i zajęcia integracyjne z grupą,
- potrzeby, jakie zauważalne są w obszarze profilaktyki przemocy w szkole to głównie: spotkania ze specjalistami, podnoszenie świadomości uczniów na temat zagrożeń, wprowadzenie większej ilości projektów i programów profilaktycznych, zatrudnienie psychologa w szkole, warsztaty dla rodziców i współpraca z nimi, realizacja kół zainteresowań,
- widoczna jest potrzeba szkoleń z zakresu uzależnienia od Internetu, radzenia sobie z problemami i stresem, prowadzenia skutecznej rozmowy ze sprawcą przemocy, pracy z trudnym uczniem, szkoleń z zakresu zapobiegania agresji, dotyczących dopalaczy, pomocy prawnej w sytuacji przemocy, zapobiegania przemocy wśród dzieci i młodzieży, pomocy dziecku w rodzinie dysfunkcyjnej czy współpracy z rodzicami,

- 80% nauczycieli uważa, iż uczniowie czują się bezpiecznie na terenie szkoły do której uczęszczają, równocześnie w celu zwiększenia bezpieczeństwa rekomendują podjęcie działań takich jak: uświadomienie uczniom konsekwencji nieodpowiedniego zachowania (65%), zwiększenie dyscypliny wśród uczniów (56,67%), zwiększenie kar za nieprzestrzeganie regulaminu szkoły (48,33%), zwiększenie ilości zajęć na temat przemocy/agresji i ich konsekwencji (41,67%), organizowanie spotkań z przedstawicielami policji.

3.2.4. Opinie specjalistów

Badania wśród specjalistów pokazują, iż:

- wszyscy zadeklarowali, że w swojej pracy spotykają się z problemem uzależnień, przemocy w rodzinie, bezrobocia oraz ubóstwa i problemami wychowawczymi,
- 50% specjalistów rozmawia z osobami doświadczającymi przemocy tylko wtedy, gdy jest to konieczne,
- właściwa współpraca w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie występuje z takimi instytucjami jak Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Prokuratura, Sąd, Szkoła, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Zespół Kuratorów. Najmniej odpowiedzi uzyskał Ośrodek Zdrowia oraz Organizacje Pozarządowe. Analogicznie do powyższego wyniku specjaliści wskazali, iż brak współpracy występuje z takimi instytucjami jak Szpital, Ośrodek Zdrowia oraz Kościół,
- nadmiar obowiązków utrudnia pracę w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a blisko $\frac{3}{4}$ uważa, iż praca w obszarze przemocy jest zbyt dużym obciążeniem emocjonalnym, ponadto osoby badane wskazują, iż nie posiadają odpowiedniej wiedzy, doświadczają lęku przed odpowiedzialnością, borykają się z brakiem współpracy interdyscyplinarnej oraz wsparcia przełożonych,
- tylko 3 osoby spośród 14 badanych deklaruje, iż korzysta z superwizji lub grupy wsparcia,
- by zmniejszyć zjawisko przemocy w mieście należy zintensyfikować informacje na temat instytucji pomocowych, uwrażliwić ludzi na przemoc, stworzyć lokalne punkty pomocy dla ofiar i sprawców przemocy (długofalowe wsparcie psychologiczne) oraz usprawnić współpracę interdyscyplinarną.

3.3. Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Z danych przekazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaniu wynika, że z pomocy społecznej w roku 2019 skorzystało 742 osoby z 371 rodzin. Najczęstszymi powodami korzystania z owej pomocy były: ubóstwo (360 osób), niepełnosprawność (247), bezrobocie (193), długotrwała lub ciężka choroba (188 osób). Wymienione sytuacje i zjawiska są czynnikami, które mogą mieć wpływ na obecność przemocy w rodzinie, zwłaszcza, że pod opieką ośrodka znajdowały się w analizowanym czasie rodziny w których zachodziło podejrzenie występowania przemocy domowej.

Ponadto przekazane dane wskazują, iż w mieście Lubań dochodzi do przemocy, a osoby doświadczające jej korzystają ze wsparcia Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Punktu Konsultacyjnego.

3.4. Sprawozdanie z działalności funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego

LICZBA POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ/INICJATYW	OKRES SPRAWOZDAWCZY		
	2017	2018	2019
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	5	5	4
liczba prowadzonych spraw (zakończonych, w toku)	43 (16, 27)	44 (30, 14)	47 (23, 24)
liczba powołanych grup roboczych (zamkniętych, działających)	26 (5, 21)	23 (11, 12)	34 (11, 23)
liczba posiedzeń – spotkań grup roboczych	136	252	261
liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” (zakończonych)	26 (16)	23 (10)	38 (11)

Tabela 1. Sprawozdanie z działalności funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w Lubaniu za lata 2017-2019.

Poniżej szczegółowo opisano działania zrealizowane w 2019 r. (ostatni pełny rok w momencie tworzenia niniejszego programu (październik-listopad 2020r.).

Zespół Interdyscyplinarny korzystał z merytorycznego wsparcia i konsultacji ekspertów w następujących formach:

- szkolenie dla przedstawicieli służb i instytucji pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Lubań z zakresu uruchomienia procedury Niebieskiej Karty,

- udział w superwizji,
- uczestnictwo Przedstawicieli Zespołu Interdyscyplinarnego w Wojewódzkim Kongresie na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie wobec osób starszych,
- uczestnictwo Przedstawicieli Zespołu Interdyscyplinarnego w pikniku rodzinnym organizowanym przez Dyrektora Ogniska Wychowawczego dla Dziewcząt w Lubaniu – dystrybucja materiałów profilaktycznych, broszur, ulotek i udzielanie informacji o miejscach w Lubaniu, gdzie można uzyskać pomoc z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- szkolenie dla członków nowego Zespołu Interdyscyplinarnego,
- szkolenie dla grup roboczych oraz przedstawicieli instytucji pomocowych, w tym kadry zarządczej z zakresu realizacji procedury Niebieskiej Karty oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Rezultatami prac zespołu było:

- upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych w formie ulotek o tematyce przeciwdziałania przemocy oraz procedurze NK adresowanych do przedstawicieli ochrony zdrowia: lekarzy, pielęgniarek, pracowników medycznych wraz ze wskazaniem lokalnych instytucji pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu oraz Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Smolniku pod kątem poradnictwa specjalistycznego udzielanego mieszkańcom miasta doświadczającym przemocy w rodzinie (skorzystanie ze wsparcia psychologicznego mającego na celu przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia),
- zrealizowanie Szkolnych Dni Profilaktyki pt. „Hejt... dokąd nas zaprowadzi?”, „Słowa, które krzywdzą i ranią – mowa nienawiści jako problem społeczny, etyczny, moralny z uwzględnieniem konsekwencji prawnych” przeprowadzone w formie warsztatów profilaktyczno-terapeutycznych dla uczniów szkół podstawowych oraz szkoleń dla rodziców i nauczycieli,
- zrealizowanie ogólnopolskiej kampanii pt. „Reaguj na przemoc” skierowanej zarówno do potencjalnych ofiar, świadków oraz sprawców przemocy,
- współpraca z Punktem Konsultacyjnym dla Osób i Rodzin z Problemem Uzależnienia oraz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Lubaniu w zakresie zapewnienia pomocy psychologiczno - terapeutycznej oraz prawnej,

- przeprowadzenie diagnozy problemów społecznych, której jednym z obszarów badań było zjawisko występowania przemocy na terenie miasta Lubania.

3.5. Sprawozdanie z działalności Punktu Konsultacyjnego dla Osób i Rodzin z Problemem Uzależnienia oraz Przeciwdziałania Przemocy w Lubaniu

W 2019 r. w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób i Rodzin z Problemem Uzależnień oraz Przeciwdziałania Przemocy przy Urzędzie Miasta Lubania została udzielona pomoc konsultanta, terapeuty, psychologa/specjalisty ds. przemocy, radcy prawnego łącznie dla 676 osób, w tym:

- 478 kobiet i 198 mężczyzn,
- 312 osób skierowano do terapeuty (w tym 11 w związku z przemocą),
- 238 osób skierowano do psychologa (w tym 82 w związku z przemocą),
- 34 osoby, które skorzystały z pomocy radcy prawnego,
- osoby nadużywające alkoholu motywowane i inspirowane do podjęcia terapii w rodzinach, w których wychowywanych jest 293 dzieci,
- 30 osób uzależnionych od alkoholu skierowano do odbycia terapii stacjonarnej,
- 32 osoby skierowano do innych placówek pomocniczych i specjalistycznych w zakresie uzależnienia od narkotyków i hazardu,
- przyjęto 18 wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubaniu,
- udzielono 795 porad i konsultacji telefonicznych.

W ciągu 2019 r. w stosunku do lat ubiegłych, liczba osób korzystających z punktu Konsultacyjnego ciągle wzrasta. Mianowicie, sprawozdania z działalności punktu w 2019 roku informują, że skorzystało z niego **676** osób, natomiast w roku 2018 – **612**. Z przytoczonych sprawozdań wynika również, że w stosunku do lat ubiegłych liczba osób korzystających ze wsparcia punktu wzrasta (porównując rok 2018 i 2017 był to wzrost ponad dwukrotny).

3.6. Dane z Komendy Powiatowej Policji

LICZBA I RODZAJ POSZCZEGÓLNYCH INTERWENCJI/PRZESTĘPSTW	OKRES SPRAWOZDAWCZY	
	2018	2019
liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie	41	49
liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu oraz narkotyków	146	193
dane dotyczące nietrzeźwych kierowców, zabranych praw jazdy z tego powodu – ujawniono, nietrzeźwych kierowców, brak prowadzonej ewidencji zatrzymanych praw jazdy	68	72
rozboje	6	9
bójki i pobicia	5	1
uszkodzenie ciała	10	6
kradzieże	108	125
kradzieże z włamaniem	119	136
kradzieże samochodów	10	13
zniszczenie mienia	26	34
przestępstwa narkotykowe	49	82
wypadki	15	26

Tabela 2. Zestawienie liczby i rodzaju interwencji/przestępstw na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lubaniu za lata 2018-2019.

Patrząc na powyższą tabelę w większości kategorii zauważa się tendencję wzrostową porównując lata 2018 i 2019. W kontekście niniejszego programu istotna jest zwłaszcza liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie – 2018 r. – **41** i 2019 r. – **49**.

W latach 2018-2019 Komenda Powiatowa Policji w Lubaniu prowadziła następujące programy profilaktyczne:

- „Wzorowy Senior” – dotyczył działań profilaktycznych wobec osób powyżej 65 roku życia (oszustwa metodą „na wnuczka” itp.),
- „Świadomy Junior” – dotyczył działań profilaktycznych wobec dzieci i młodzieży,
- „Policja przeciwko przemocy w rodzinie”.

3.7. Analiza SWOT

Bazą to stworzenia analizy SWOT miasta Lubań były źródła takie jak:

- wytyczne Pełnomocnika Burmistrza ds. Uzależnień i Patologii Społecznych w Urzędzie Miasta Lubań,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Lubań na lata 2017-2025 oraz rezultaty wraz z uwagami dotyczącymi prac Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2017-2019.

Analiza SWOT to metoda dzięki której możliwe jest zastanowienie się, jak poszczególne zasoby warunkują dalszy potencjalny rozwój, a wyróżnić tu można dwa etapy:

- pogrupowanie wszystkich zdiagnozowanych czynników na pozytywne i negatywne,
- podział czynników pozytywnych, jak i negatywnych na wewnętrzne i zewnętrzne.

WEWNĘTRZNE ASPEKTY			
SILNE STRONY – S (STRENGTHS)		SŁABE STRONY – W (WEAKNESSES)	
ASPEKTY POZYTYWNE	<ul style="list-style-type: none"> ➤ sprawnie i stabilnie funkcjonujący system pomocy społecznej ➤ potencjał kadr służb społecznych ➤ stałe podnoszenie kwalifikacji osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy ➤ funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego dla Osób i Rodzin z Problemem Uzależnienia oraz Przeciwdziałania Przemocy w Lubaniu oferującego bezpłatne porady specjalistów ➤ system wsparcia przez pedagogów i psychologów szkolnych, specjalistów w Ośrodku Wsparcia Dziennego oraz w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej ➤ funkcjonowanie Uniwersytetu III wieku ➤ oferta bezpłatnego spędzania wolnego czasu, aktywności kulturalnej i sportowej, w tym skierowanej do seniorów ➤ współpraca miejskich instytucji w zakresie współorganizowania wydarzeń i kształtowania oferty aktywności, w tym współorganizowanie wydarzeń profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ szkolenia dla przedstawicieli służby zdrowia ➤ brak przedstawiciela ochrony zdrowia w ZI mimo wielokrotnych prób pozyskania go ➤ brak chętnych do udziału w programach korekcyjnych dla sprawców przemocy ➤ motywowanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie do współpracy, korzystania ze specjalistycznych form pomocy, podejmowania konsekwentnych działań (być może wynikające z braku zaufania do przedstawicieli instytucji pomocowych) ➤ zapewnienie schronienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie na terenie miasta Lubań ze względu na brak mieszkań chronionych ➤ nadmierne obciążenie obowiązkami służbowymi pracowników socjalnych i policji ➤ niechęć mieszkańców do korzystania z instytucji pomocowych ➤ niewiedza mieszkańców o instytucjach pomocowych 	ASPEKTY NEGATYWNE

SZANSE – O (OPORTUNITES)	ZAGROŻENIA – T (THREATS)
<ul style="list-style-type: none"> ➤ zapewnienie kompleksowej pomocy specjalistów ➤ zbieżność i komplementarność z działaniami planowanymi w powiecie lubańskim ➤ sprawnie działające instytucje świadczące pomoc osobom znajdującym się w kryzysie ➤ wysokie zasoby kapitału ludzkiego ➤ zwiększenie skuteczności służb/instytucji pomocowych ➤ poszerzenie wiedzy w zakresie oferty pomocowej na terenie miasta Lubań ➤ wzrost zaufania mieszkańców do służb/instytucji pomocowych ➤ współpraca z Lokalnym Inkubatorem NGO i szersze grono odbiorców programów i wydarzeń profilaktycznych ➤ wyższa jakość życia mieszkańców, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ degradacja więzi rodzinnych, powiększający się odsetek rodzin dysfunkcyjnych ➤ wzrost agresywnych zachowań, także wśród dzieci i młodzieży ➤ wzrost przestępczości ➤ bierność wobec zjawiska przemocy ➤ akceptacja zachowań przemocowych ➤ niepodejmowanie prób szukania pomocy ➤ niska solidarność społeczna, postawy dyskryminujące i wykluczające ➤ wzrost przypadków występowania chorób somatycznych, osób dotkniętych depresją, odczuwających lęk, bezsilność, bezradność, o niskim poczuciu własnej wartości, żyjących w chronicznym stresie ➤ konieczność reorganizacji życia społecznego i zawodowego podczas panującej pandemii COVID-19 ➤ zagrożenie wzrostem poziomu przemocy domowej wynikające z ograniczeń rządowych dotyczących profilaktyki COVID-19 (zmniejszenie kontaktów społecznych, natężenie stresu, wzrost negatywnych emocji dotyczących bezpieczeństwa finansowego i zdrowotnego, niepewność jutra wywołująca frustrację i agresję) ➤ spadek odporności psychicznej i ogólnej kondycji społeczeństwa, rozbitcie więzi rodzinnych i społecznych)
ZEWNĘTRZNE ASPEKTY	

Tabela 3. Analiza SWOT miasta Lubań – ujęcie wielowymiarowe.

IV. REALIZACJA PROGRAMU

Analiza wymieniowych w poprzednim rozdziale dokumentów jednoznacznie wskazuje na wniosek, iż w mieście Lubań dochodzi do przemocy, zarówno w rodzinach, jak i w szkołach. Widoczne są podejmowane działania w zakresie przeciwdziałania przemocy przez takie instytucje/służby jak np.: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny czy Komendę Powiatową Policji. W sposób bardzo widoczny zaznaczają się potrzeby dotyczące specjalistycznego wsparcia w sytuacji zaistnienia przemocy, rzetelnej i jasnej informacji na temat placówek, które taką pomoc świadczą oraz edukowania i podnoszenia świadomości w zakresie zjawiska przemocy. Powyższe spostrzeżenia pozwoliły na opracowanie szczegółowych rekomendacji dotyczących proponowanych działań profilaktycznych na terenie miasta Lubań.

4.1. Podmioty realizujące program

Realizacja celu jakim jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar powinna wynikać bezpośrednio z lokalnego systemu opartego na ścisłej współpracy wszystkich instytucji, organizacji czy podmiotów i osób pracujących z rodziną na rzecz zapewnienia jej bezpieczeństwa (m. in. wskazanych niżej jako realizatorzy programu).

Jako realizatorów programu wskazuje się:

- Urząd Miasta Lubań,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubaniu,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Lubaniu,
- Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubaniu,
- Komendę Powiatową Policji w Lubaniu,
- Prokuraturę Rejonową w Lubaniu,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu,
- Sąd Rejonowy w Lubaniu,
- Ośrodek Wsparcia Dziennego w Lubaniu,
- Oddział Miejski Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Lubaniu,
- Ognisko Wychowawcze dla Dziewcząt w Lubaniu,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Smolniku,
- placówki oświatowe na terenie miasta,
- placówki służby zdrowia na terenie miasta.

4.2. Misja i cele

Misją programu jest oczywiście zmniejszenie występowania zjawiska przemocy na terenie miasta Lubań.

Cele programu podzielono na cel główny i cele szczegółowe wynikające bezpośrednio z tego pierwszego.

Cel główny:

- zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie zakładające równoczesne zwiększenie skuteczności podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście Lubań oraz uwrażliwienie mieszkańców na problem występowania przemocy.

Cele szczegółowe:

- dostosowanie działań profilaktycznych i korekcyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie do aktualnych potrzeb osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie: ofiary, sprawców oraz świadków,
- zwiększenie dostępności do ochrony oraz wsparcia i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec sprawców przemocy w rodzinie,
- zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji, organizacji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar, w tym również podniesienie efektywności współpracy jednostek,
- podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie profilaktyki przemocy w rodzinie przez specjalistów,
- zintensyfikowanie działań informacyjnych i edukacyjnych (w tym na temat przyczyn i skutków przemocy) służących podniesieniu świadomości potencjalnych ofiar w zakresie możliwości pomocy oraz sprawców w zakresie konsekwencji prawnych, społecznych i zdrowotnych stosowania przemocy domowej,
- monitoring zjawiska przemocy poprzez przeprowadzanie diagnozy.

Wskaźnik ogólny będzie mierzył stopień realizacji celu głównego programu wyrażony odsetkiem procentowym osób, które doznały przemocy domowej oszacowany na podstawie założonych Niebieskich Kart.

4.3. Obszary realizacji programu i ich uszczegółowienie

Realizacja programu będzie obejmować obszary takie jak:

- Profilaktyka i edukacja społeczna – działania informacyjne i edukacyjne: obszar kierowany do mieszkańców Lubania, w tym do osób i rodzin zagrożonych przemocą domową:
 - poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, jak również specjalistycznych służb na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz zapobiegania jej, w tym mitów panujących w powszechnej opinii, które obalają fakty dotyczące przemocy, usprawiedliwiające jej stosowanie,
 - przedstawianie mechanizmów powstawania przemocy w środowisku domowym, jak również jednoznaczne wskazanie na ich negatywne konsekwencje, w tym wysoką szkodliwość społeczną,
 - prowadzenie kampanii społecznych promujących metody wychowawcze bez użycia przemocy, w tym kar cielesnych wobec dzieci przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę,
 - szerzenie wiedzy na temat przemocy wśród dzieci i młodzieży, by każdy z uczniów potrafił rozpoznać zjawisko przemocy oraz jej formy,
 - klarowna komunikacja (również online) z lokalną społecznością zwiększająca wiedzę o sposobach postępowania w przypadku bycia ofiarą lub świadkiem przemocy,
 - w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie; zmiana postrzegania przez społeczeństwo problemu przemocy w rodzinie.
- Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – działania wspierające:
 - promocja sieci i poszerzanie oferty placówek udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w tym: punktów konsultacyjnych oraz innych instytucji świadczących specjalistyczną pomoc dla osób doświadczających przemocy domowej,
 - oferowanie uczestnictwa w grupach wsparcia.
- Oddziaływania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie – działania korekcyjne:
 - promocja sieci placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób stosujących przemoc domową, a w szczególności realizujących programy korekcyjno-edukacyjne,

- motywowanie sprawców przemocy do uczestnictwa w ww. programach,
 - skuteczne egzekwowanie konsekwencji stosowania przemocy przez sprawców.
- Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – działania rozwojowe:
- organizowanie szkoleń, konferencji, warsztatów, superwizji i grup wsparcia dla wszystkich przedstawicieli służb działających na rzecz przeciwdziałania przemocy (treningi kompetencji),
 - praca nad postawą do gotowości interdyscyplinarnego podejścia do problemu przemocy w rodzinie.

4.4. Plan realizacji programu i zakładane rezultaty

Cel	Sposoby osiągnięcia celu	Mierniki osiągnięcia celu
monitorowanie zjawiska przemocy na terenie miasta Lubań	przeprowadzenie diagnozy zjawiska przemocy	liczba przeprowadzonych diagnoz
podniesienie kompetencji osób udzielających się na rzecz przeciwdziałania przemocy /przedstawiciele instytucji, organizacji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar, w tym również podniesienie efektywności współpracy jednostek	<p>a) organizacja i udział w szkoleniach/konferencjach o tematyce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kształtowania lokalnej polityki wobec zjawiska przemocy (tworzenie i działalność Zespołów Interdyscyplinarnych) - procedury Niebieskiej Karty - dialogu motywacyjnego - pracy z trudnym klientem - pomocy dziecku krzywdzonemu - pracy z rodziną - rozpoznawania przemocy dla MKRPA, oświaty, policji <p>b) zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy, procedury Niebieskiej Karty itp. oraz niezbędnych pomocy dla specjalistów</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych szkoleń/konferencji - liczba uczestników szkoleń/konferencji - liczba zakupionych i rozdystrybuowanych materiałów
zapobieganie wypaleniu zawodowemu osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	udział w superwizjach, grupach wsparcia	<ul style="list-style-type: none"> - liczba zorganizowanych superwizji, grup wsparcia - liczba uczestników

<p>dostosowanie działań profilaktycznych i korekcyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie do aktualnych potrzeb osób uwikłanych w problem przemocy w rodzinie</p>	<p>a) warsztaty i szkolenia dla dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli z zakresu przeciwdziałania przemocy, agresji, hejtu, mowy nienawiści itp.</p> <p>b) realizacja programów rekomendowanych z zakresu przeciwdziałania przemocy, zgodnie z zaleceniami Ośrodka Rozwoju Edukacji i Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii (https://programyrekomendowane.pl/)</p>	<p>- liczba zorganizowanych warsztatów</p> <p>- liczba zorganizowanych szkoleń</p> <p>liczba uczestników warsztatów/szkoleń</p> <p>- liczba zrealizowanych programów</p>
<p>zwiększenie dostępności do ochrony oraz wsparcia i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie</p>	<p>a) współpraca z Ośrodkiem Wsparcia Dziennego w Lubaniu, finansowanie zajęć z zakresu terapii pedagogicznej oraz pomocy psychologicznej dla dzieci uczęszczających do ośrodka; współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu oraz Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Smolniku w zakresie udzielania schronienia ofiarom przemocy w rodzinie (w tym całodobowa pomoc)</p> <p>b) nawiązanie współpracy z placówkami Służby Zdrowia – skierowanie się do osób zarządzających powyższymi instytucjami w celu nakreślenia istoty współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy oraz podkreślenia wartości wynikającej z interdyscyplinarnego podejścia do problemu profilaktyki</p> <p>c) utworzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie (grupa osób doświadczających przemocy oraz specjalistów pracujących na rzecz radzenia sobie z nią)</p>	<p>- liczba osób korzystających z ośrodków</p> <p>- liczba podjętych inicjatyw</p> <p>- liczba utworzonych grup wsparcia</p> <p>- liczba uczestników</p>
<p>zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec sprawców przemocy w rodzinie</p>	<p>współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu w zakresie rekrutacji do programu korekcyjnego dla sprawców przemocy</p>	<p>- liczba zrekrutowanych uczestników</p> <p>- liczba zrealizowanych inicjatyw</p>
<p>podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie profilaktyki przemocy w rodzinie przez specjalistów</p>	<p>a) działalność Punktu Konsultacyjnego dla Osób i Rodzin z Problemem Uzależnienia oraz Przeciwdziałania Przemocy w Lubaniu (zapewnienie kompleksowej pomocy psychologa, specjalisty ds. przemocy, terapeuty uzależnień od alkoholu, terapeuty uzależnień od narkotyków, radcy prawnego oraz konsultanta)</p> <p>b) współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu oraz Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Smolniku w zakresie zwiększenia</p>	<p>- liczba osób, które skorzystały z pomocy specjalistów w punkcie</p> <p>- liczba podjętych inicjatyw</p> <p>- liczba osób, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego</p>

	dostępności do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, prawnik, terapeuta, pracownik socjalny)	w PCPR i ośrodku
zintensyfikowanie działań informacyjnych i edukacyjnych (w tym na temat przyczyn i skutków przemocy) służących podniesieniu świadomości potencjalnych ofiar w zakresie możliwości pomocy oraz sprawców w zakresie konsekwencji prawnych, społecznych i zdrowotnych stosowania przemocy domowej	<p>a) promocja instytucji pomocowych oraz działań z zakresu przeciwdziałania przemocy poprzez prowadzenie zakładki „Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy” na stronie internetowej www.luban.pl i portalu informacyjnym www.eluban.pl oraz w lokalnej gazecie „Ziemia Lubańska”; opracowanie informatora instytucji pomocowych działających na terenie miasta Lubań i jego dystrybucja do swobodnego użytku przez mieszkańców w lokalnych instytucjach oraz poprzez narzędzia online</p> <p>b) realizacja ogólnopolskich kampanii prowadzonych na rzecz profilaktyki przemocy (dystrybucja ulotek, plakatów, broszur, gazet, materiałów, certyfikatów), m. in. informujących o prawach przysługujących ofiarom, możliwościach wsparcia, zasadności korzystania z bezpłatnego telefonu zaufania, możliwościach jakimi dysponuje miasto, formach interwencji, podejmowanych przez przedstawicieli Policji itp.</p> <p>c) współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania przemocy (transfer wiedzy, wspólne organizowanie inicjatyw w zakresie profilaktyki przemocy itp.)</p>	<p>- liczba opublikowanych informacji</p> <p>- liczba rozdystrybuowanych informatorów</p> <p>- liczba osób, którym udzielono informacji</p> <p>- liczba zrealizowanych kampanii</p> <p>- liczba rozdystrybuowanych ulotek, plakatów, broszur, gazet, materiałów, certyfikatów</p> <p>- liczba podjętych inicjatyw</p>

Tabela 4. Plan realizacji programu z uwzględnieniem celów, sposobów ich osiągnięcia i mierników.

Wskazanie na konieczność prowadzenia konsekwentnych i zorganizowanych działań warunkujących formację lokalnej społeczności, w tym konkretnych grup czy środowisk oraz osób kształtujących politykę przeciwdziałania przemocy jest podstawowym założeniem do realizowania niniejszego programu.

Warto też zaznaczyć, iż do działań należy angażować lokalnych specjalistów i osoby będące autorytetami w danej społeczności – być może posłuży to kształtowaniu właściwych wzorców postępowania miejscowej ludności.

Przewidywanymi efektami (rezultatami) realizacji poszczególnych działań są:

- zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie (wzmacnianie postawy braku akceptacji dla przemocy domowej, co przyczyni się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa u osób doznających jej),
- wzrost świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy (szerokie rozpowszechnianie informacji o możliwościach służb zaangażowanych

w działania na rzecz ofiar przemocy domowej oraz dostępnych formach pomocy; programy profilaktyczne w szkołach),

- spadek liczby osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie,
- zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej ofiarom przemocy,
- usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą domową,
- udzielanie profesjonalnej pomocy osobom wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie,
- podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar,
- skuteczna – interdyscyplinarna współpraca instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy.

4.5. Uwagi końcowe i podsumowanie

Przeprowadzona analiza danych pozwoliła na przedstawienie możliwie kompleksowego i rzetelnego obrazu sytuacji w mieście Lubań i wskazała aktualny stan rzeczy tj. czynniki warunkujące zjawiska przemocowe, złożone problemy w tym zakresie czy brak właściwych narzędzi do pracy. Niniejszy program jest jednak programem ramowym – wytycza kierunki działania i wskazuje ich propozycje, może zatem podlegać modyfikacjom uwzględniającym bieżące wyzwania wynikające z potrzeb lokalnej społeczności, czyli mieszkańców miasta Lubań (jak również z panującej pandemii COVID-19 i zaleceń rządowych związanych z jej zakładanym ograniczeniem, ma to bowiem niezaprzeczalny wpływ na wszystkie sfery życia społecznego).